

МУЗИКОЛОГИЈА
Часопис Музиколошког института САНУ
MUSICOLOGY
Journal of the Institute of Musicology SASA

~
27 (II/2019)
~

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК / EDITOR-IN-CHIEF
Ивана Медић / Ivana Medić

РЕДАКЦИЈА / EDITORIAL BOARD
Александар Васић, Ивана Весић, Јелена Јовановић, Данка Лајић Михајловић, Биљана Милановић,
Весна Пено, Катарина Томашевић /
Aleksandar Vasić, Ivana Vesić, Jelena Jovanović, Danka Lajić Mihajlović, Biljana Milanović, Vesna Peno,
Katarina Tomašević

СЕКРЕТАР РЕДАКЦИЈЕ / EDITORIAL ASSISTANT
Милош Браловић / Miloš Bralović

МЕЂУНАРОДНИ УРЕЂИВАЧКИ САВЕТ / INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL
Светислав Божић (САНУ), Џим Семсон (Лондон), Алберт ван дер Schoot (Амстердам), Јармила
Габријелова (Праг), Разија Султанова (Кембриџ), Денис Колинс (Квинсленд), Сванибор Петан
(Љубљана), Здравко Блажековић (Њујорк), Дејв Вилсон (Велингтон), Данијела Ш. Берд (Кардиф) /
Svetislav Božić (SASA), Jim Samson (London), Albert van der Schoot (Amsterdam),
Jarmila Gabrijelova (Prague), Razia Sultanova (Cambridge), Denis Collins (Queensland), Svanibor Pettan
(Ljubljana), Zdravko Blažeković (New York), Dave Wilson (Wellington), Danijela Š. Beard (Cardiff)

Музикологија је рецензирани научни часопис у издању Музиколошког института САНУ.
Посвећен је проучавању музике као естетског, културног, историјског и друштвеног феномена и
примарно усмерен на музиколошка и етномузиколошка истраживања. Редакција такође прихвата
интердисциплинарне радове у чијем је фокусу музика. Часопис излази два пута годишње.
Упутства за ауторе могу се преузети овде: <http://www.doiserbia.nb.rs/journal.aspx?issn=1450-9814&pg=instructionsforauthors>

Musicology is a peer-reviewed journal published by the Institute of Musicology SASA (Belgrade),
dedicated to the research of music as an aesthetical, cultural, historical and social phenomenon and
primarily focused on musicological and ethnomusicological research. Editorial board also welcomes
music-centred interdisciplinary research. The journal is published semiannually. Instructions
for contributors can be found on the following address: <http://www.doiserbia.nb.rs/journal.aspx?issn=1450-9814&pg=instructionsforauthors>

ISSN 1450-9814
eISSN 2406-0976
UDK 78(05)

БЕОГРАД 2019.
BELGRADE 2019

Одрицање од одговорности / Disclaimer

Садржај објављених текстова одражава искључиво ставове њихових аутора. Уредник и редакција не носе одговорност за тачност изнетих података. Електронске адресе и линкови су тачни у тренутку објављивања ове свеске. Уредник и редакција не одговарају за трајност, тачност и прикладност линкованог садржаја. /

The content of published articles reflects only the individual authors' opinions, and not those of the editor and the editorial board. Responsibility for the information and views expressed in the articles therein lies entirely with the author(s). Electronic addresses and links are correct at the moment of the publication of this volume. The editor and the editorial board are not responsible for the persistence or accuracy of urls for external or third-party websites referred, and do not guarantee that any content on such websites is, or will remain, accurate and appropriate.

ПРЕВОДИОЦИ / TRANSLATORS

Зорица Симовић, Ивана Медић / Zorica Simović, Ivana Medić

ЛЕКТОРИ ЗА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК / ENGLISH-LANGUAGE EDITING

Џим Самсон, Иван Муди, Зорица Симовић / Jim Samson, Ivan Moody, Zorica Simović

ЛЕКТОРИ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК / SERBIAN-LANGUAGE EDITING

Мирјана Нешић / Mirjana Nešić

КОРЕКТУРА / PROOFREADING

Милош Браловић / Miloš Bralović

ДИЗАЈН И ТЕХНИЧКА ОБРАДА / DESIGN & PREPRESS

Студио Omnibooks, Београд / Studio Omnibooks, Belgrade

ШТАМПА / PRINTED BY

Скрипта Интернационал, Београд / Scripta Internacional, Belgrade

Часопис је индексиран на <http://doiserbia.nb.rs/>, <http://dais.sanu.ac.rs/handle/123456789/914> и у међународној бази ProQuest. /

The journal is indexed in <http://doiserbia.nb.rs/>, <http://dais.sanu.ac.rs/handle/123456789/914> and in the international database ProQuest.

Издавање ове публикације подржали су Министарство културе и информисања Републике Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и СОКОЈ - Организација музичких аутора Србије /

The publication of this volume was supported by the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia, the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia and SOKOJ - Serbian Music Authors' Organization

САДРЖАЈ / CONTENTS

РЕЧ УРЕДНИЦЕ / EDITOR'S FOREWORD

9–12

ТЕМА БРОЈА / THE MAIN THEME
БУДУЋНОСТ ИСТОРИЈЕ МУЗИКЕ / THE FUTURE OF
MUSIC HISTORY

Госћи уредник **ЏИМ САМСОН** / Guest Editor **JIM SAMSON**

Reinhard Strohm

THE BALZAN MUSICOLOGY PROJECT TOWARDS A GLOBAL HISTORY OF
MUSIC, THE STUDY
OF GLOBAL MODERNISATION, AND OPEN QUESTIONS FOR THE FUTURE

Рајнхард Штром

Музиколошки пројекат фондације Балзан Ка глобалној
историји музике, проучавање модернизације на глобалном
нивоу и отворена питања за будућност

15–29

Martin Loeser

THE MANY FACES OF EVERYDAY MUSICAL LIFE. APPROACHING MUSIC
HISTORY FROM “BELOW”

Марџин Лесер

Многостраност свакодневног музичког живота. Приступ
историји музике „одоздо”

31–49

Katharine Ellis

TAKING THE PROVINCES SERIOUSLY

Кејрин Елис

Озбиљно схваћене провинције

51–69

Marina Frolova-Walker

A MUSIC HISTORY WITH LOVE? THE HITS, THE CULTS, AND THE SNOBS

Марина Фролова-Вокер

ИСТОРИЈА МУЗИКЕ С ЉУБАВЉУ? ХИТОВИ, КУЛТОВИ И СНОВОВИ

71–91

VARIA

Wai-Ling Cheong

ANCIENT GREEK RHYTHMS IN MESSIAEN'S LE SACRE:

NIETZSCHE'S LEGACY?

Ваи-Лини Чеонг

Антички грчки ритмови у Месијановој анализи Посвећења
пролећа: Ничеов утицај?

97–136

Francis Knights

THE TRANSMISSION OF MOTETS WITHIN

THE PASTON MANUSCRIPTS, c.1610

Френсис Најџлс

Преношење мотета у оквиру Пастонових рукописа,
око 1610. године

137–162

Manuel Pedro Ferreira

BEYOND NATIONS: A THEMATIC HISTORY

Мануел Педро Ферейра

ИЗВАН НАЦИЈА: ЈЕДНА ТЕМАТСКА ИСТОРИЈА

163–186

Iván Miklós Szegő

THE "SERBIAN CONNECTION" IN THE AGE OF THE BEAT REVOLUTION
IN HUNGARY

Иван Миклош Сеџо

„Српска веза” у време „бит” револуције у Мађарској

187–202

Александар Васић

АНГАЖМАН У МУЗИЧКОЈ КРИТИЦИ: НАПИСИ ПАВЛА СТЕФАНОВИЋА У
МУЗИЧКОМ ГЛАСНИКУ (1938–1940)

Aleksandar Vasić

ENGAGEMENT IN MUSIC CRITICISM: PAVLE STEFANOVIĆ'S TEXTS IN THE
MUSIC HERALD (1938–1940)
203–220

Biljana Milanović and Marija Maglov

BEYOND МОКРАНЈАС ON REPEAT: REAFFIRMING MUSICAL CANON
THROUGH SOUND RECORDINGS (PGP-RTB/RTS DISCOGRAPHY)

Биљана Милановић и Марија Мајлов

МОКРАЊАЦ ON REPEAT: РЕАФИРМИСАЊЕ МУЗИЧКОГ КАНОНА ПУТЕМ
ЗВУЧНИХ ИЗДАЊА (ДИСКОГРАФИЈА ПГП-РТБ/РТС)
221–252

Ivana Vesić

FROM GREAT EXPECTATIONS TO GREAT DISAPPOINTMENTS: PETAR
KRSTIĆ'S CONTRIBUTION TO THE PROCESS OF REFORMS OF MUSIC
EDUCATION IN INTERWAR YUGOSLAVIA (1918–1921)

Ивана Весић

ОД ВЕЛИКИХ ОЧЕКИВАЊА ДО ВЕЛИКИХ РАЗОЧАРЕЊА: ДОПРИНОС
ПЕТРА КРСТИЋА РЕФОРМАМА МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА У МЕЂУРАТНОЈ
ЈУГОСЛАВИЈИ (1918–1921)
253–276

Анђела Гавриловић

О САКРАЛНОМ ЗНАЧЕЊУ МУЗИЧКОГ ИНСТРУМЕНТА И УЛОЗИ
ПРОРОКА ДАВИДА У СЦЕНИ СМРТ ПРАВЕДНИКА. ПРИЛОГ
ПРОУЧАВАЊУ ЛИКОВНИХ ПРЕДСТАВА МУЗИЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА У
ИСТОЧНОХРИШЋАНСКОЈ ЦРКВЕНОЈ УМЕТНОСТИ

Anđela Gavrilović

ON THE SACRAL MEANING OF THE MUSICAL INSTRUMENT AND THE ROLE
OF PROPHET DAVID IN THE SCENE OF THE DEATH OF THE RIGHTEOUS
MAN. A CONTRIBUTION TO THE STUDY OF THE VISUAL REPRESENTATIONS
OF MUSICAL INSTRUMENTS IN THE EAST-CHRISTIAN SACRAL ART
277–302

НАУЧНА КРИТИКА И ПОЛЕМИКА
/ SCIENTIFIC REVIEWS AND POLEMICS

Весна Карин

ПЛЕСНА ПРАКСА ДИНАРАЦА У ВОЈВОДИНИ

НОВИ САД: АКАДЕМИЈА УМЕТНОСТИ, 2018.

(ISBN 978-86-88191-74-6)

305–307

Ивана Медућ

VASILJE MOKRANJAC: COMPLETE PIANO WORKS – WORLD PREMIERE

RECORDING RATIMIR MARTINOVIĆ, PIANO

GRAND PIANO, 2 CDs, GP829/30, HNH INTERNATIONAL LTD,

GERMANY. DISTRIBUTED BY NAXOS.

309–313

ВЕСНА КАРИН
ПЛЕСНА ПРАКСА ДИНАРАЦА У ВОЈВОДИНИ

Нови Сад: Академија уметности, 2018.
ISBN 978-86-88191-74-6

Књига Плесна пракса Динараца у Војводини представља резултат обимног и дугогодишњег истраживања ауторке Весне Карин које је вршено за потребе докторских академских студија. Динарска плесна пракса у Војводини је у овој студији сагледана интердисциплинарно, те истраживање обухвата етномузиколошка, етнокореолошка, антрополошка промишљања и анализе. Научни допринос ове књиге огледа се у континуираном теренском истраживању јавне и приватне извођачке плесне сцене Динараца у Војводини, које даје занимљиве и веродостојне закључке не само о плесној пракси казивача, него и о њиховом начину живота, памћењу и преношењу традиције на сцену, односно у нови извођачки контекст. Овакав дугогодишњи теренски рад резултирао је и великим бројем забележених плесова, те их је у прилогу представљено чак 118. Богата релевантна литература на српском, али и на страним језицима (енглеском и мађарском) додатно поткрепује ставове и чињенице које ауторка износи у својој студији.

Књига садржи седам поглавља. Први део фокусиран је на терминолошко-концептуалне одреднице истраживања у којем ауторка дефинише појам плесне праксе као „процесуални облик стваралачке делатности иманентне човеку, у којем плес није постављен као природно по себи разумљиво, већ који је заснован на експликацији својих структуралних елемената у одређеном контексту и кроз своју повезаност са другим друштвеним праксама добија нови ниво вредности који је део културе, друштва, а потенцијално и уметности“ (26). Судајући по овој прецизно одређеној дефиницији, читаоци већ на самом почетку примећују да ауторка не разматра плес као засебан феномен, него у много ширем, како је већ напоменуто, интердисциплинарном контексту.

Прво поглавље усмерено је и на одређење Динараца у Војводини, где ауторка упућује на то да сам термин Динарци настаје током XIX и почетком XX века када је био идеолошки конструисан. У том периоду – наводи ауторка следећи ставове етнолога Владимира Дворниковића – овај концепт се односио на културно-ментални склоп човека и његово наслеђе, јер је требало „остварити јединство људи који имају комплекс извесних устаљених и наследних анатомских, физиолошких и психолошких обележја који се заснивају на заједничком биолошком пореклу и развојном континуитету, али не морају да припадају истој етничкој групи“ (30). Позивајући се на ставове антрополога Томаса Ериксона (Thomas Hylland Eriksen) да је подела људи према раси и етничкосту врло проблематично питање с обзиром на развој савремене генетике, али и истраживања у области друштвених и хуманистичких наука, ауторка указује на то да су универзалистичке поставке о приморијалним везама одређених скупина

људи у научној и стручној јавности у току XX века вишеструко проблематизоване. Весна Карин стога наводи да предмет њеног истраживања неће бити упуштање у разматрање порекла и политичких конотација настанка термина Динарци, као ни менталитета Динараца. Без упуштања, дакле, у његове могуће идеолошке импликације, израз Динарци у Војводини је у овој студији прагматично коришћен као обухватни термин који се односи на Србе из Црне Горе, Херцеговине, Босанске Крајине, Далматинске Загоре, Лике, Корудна и Баније који су досељени у Војводину у XX веку. Другим речима, појам Динарци Весна Карин користи због одређења групе Срба која је досељена у Војводину, као опозициони пар Србима староседеоцима.

Први део књиге је уједно усмерен и на појашњење методолошких приступа који су кориштени током теренских истраживања, класификације прикупљене грађе и етномузиколошке и етнокорееолошке анализе.

У другом поглављу ауторка сагледава текст, односно контекст прилика за плес код Динараца у Војводини, правећи јасну разлику између јавних наступа, попут фестивала и концерата, и приватних прослава. Оваква дистинкција указује на два различита начина извођења плеса, а то су: извођење плеса ради презентовања и извођење плеса ради учествовања. Анализирајући ова два различита контекста плесног извођења, ауторка их повезује са мишљењима етнокорееолога Андрија Нахачевског који, како Карин тврди, ове концепте повезује путем термина „живи“ (vival dance) и „рефлективни“ (reflective dance) плес.

Трећи део књиге усмерен је на анализу појединачних плесова који су забележени приликом теренских истраживања, а који су класификовани према етничким категоријама. Термин етничке категорије ауторка преузима од Томаса Ериксона који је у оквиру својих истраживања класификовао друштва према одређеној типологији. Употреба овог концепта омогућила је ауторки да у оквиру друштвене категорије Динараца у Војводини уочи различите културне специфичности. Плесни репертоар сваке од већ поменутих категорија (Срби из Црне Горе, Херцеговине, Лике итд.) сагледан је таблеарно и компаративно, што је омогућило увид у континуитет извођења одређених плесова, како у земљи матици, тако и у Војводини. Структурално-формална етнокорееолошка анализа појединачних плесова, као и структурално-формална анализа музике која је интегрални део плеса, довела је до утврђивања особености и карактеристика плесних извођења у различитим етничким категоријама, али и до увиђања њихових прожимања и сличности.

Како су плесови представљени кинетографијом, графичким писмом за записивање покрета, уочава се да ауторка за потребе транскрибовања плесова Динараца у Војводини уводи и поједине нове графичке знаке, који до сада у Србији нису били коришћени (као што је нпр. „заокрет“ који представља комбинацију окрета и корака у простору). Потреба за овим новим начинима записивања проистекла је из потешкоћа на које је ауторка наилазила приликом транскрибовања забележене грађе. Весна Карин стога истиче да јој је мађарски етнокорееолог Јанош Фугеди (János Fügedi) са којим је радила на овим проблемима много помогао раду.

ВЕСНА КАРИН
ПЛЕСНА ПРАКСА ДИНАРАЦА У ВОЈВОДИНИ

Из ових разлога, ауторка представља и детаљну графичко-вербалну легенду коришћених знакова, која је врло прецизна, те стога јасна и оним читаоцима који слабо или уопште не познају кинетографију.

У оквиру завршних разматрања ауторка наводи да Динараци у Војводини плесове уче као појединци или као део групе, те на тај начин стварају „хомогени хабитус који је културно условљен [...] чиме се формира репертоар који изводи једна друштвена група, односно у овом случају етничка категорија, конструишући тако своју плесну праксу“ (207).

Како се плесна пракса Динараца у Војводини темељи на сећањима и наративима, ауторка на самом крају поставља симболично питање: колико је заправо Динараца који ће ова сећања ритуалним понашањем даље преносити и мењати? Оваквим питањем Весна Карин скреће пажњу на проблематику одржавања континуитета плесне праксе Динараца у Војводини, с обзиром на то да се Динарци представљају као засебна супкултура која се, како ауторка сматра, може посматрати као друштвено маргинализована. Управо из овог разлога Динарци и изводе своје традиционалне плесове у јавним, фестивалским окружењима. Њихов циљ је, према мишљењу ауторке, да поред очувања супкултурног идентитета, преносе културну баштину из прошлости на млађе генерације. Међутим, интервјуи са казивачима млађе старосне доби ипак наводе на закључак на то да они имају другачије разлоге за извођење традиционалних плесова, а то су путовања, такмичења, дружења. Управо се у овим констатацијама и огледа неизвесност очувања континуитета динарске плесне праксе у Војводини. У завршним редовима ауторка се позива на ставове хрватског етнолога Дуње Рихтман-Аугуштин указујући на то да су они који је негују и даље заправо „кључари памћења“ који конструишу срж супкултуралног идентитета Динараца у Војводини.

Светлана Ђачанин